

ÚTMUTATÓ SZAKMAI GYAKORLATOKHOZ TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK, ISKOLAI SZAKVEZETŐK, GYAKORLATVEZETŐ OKTATÓK SZÁMÁRA

Pedagógiai megfigyelés - Fókuszban a tanuló és a tanévkezdés

(NBP_TA202G2), 45 óra, 2 kredit, gyakorlati jegy

3. félév

Felelős oktató: Wiersumné Dr. Gyöngyösi Erika, Eszterházy Károly Egyetem, Sárospataki Comenius Campus

1. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

- A szakmai gyakorlatok működésének oktató felelőse a munkáját a gyakorlóléhelyek intézményi vezetőivel szoros munkakapcsolatban végzi.
- A hallgatók *egyéni* szakmai gyakorlatát egy *iskolai szakvezető* (gyakorlóléhelyi tanító), a *csoportos* gyakorlatot egy gyakorlatvezető egyetemi oktató vezeti, a következőkben szükség esetén mindkét felet összefoglaló néven gyakorlatvezetőnek (gyakorlatvezetőknak) nevezzük.
- A tantárgy komplexitásának következtében (egyéni és csoportos egysége is van), a *gyakorlatvezető egyetemi oktató egyúttal a tantárgyi oktatási tevékenység egyszemélyi felelőse is.*
- A *hallgató* szakmai gyakorlatához szükséges előírásokat – köztük a szakmai gyakorlatok útmutatóit mellékleteikkel – a Comenius Campus honlapján tanulmányozhatja.
- A hallgatónak a dokumentumok határidőben történő benyújtása, mennyiségi és minőségi szempontból való feldolgozása a kurzus eredményes befejezéséhez és a 4. Félév pedagógiai megfigyelés 2. Fókuszban a tanítás című kurzus felvételéhez szükséges.
- Eljárás levelező tagozaton:
 - a) a levelező tagozaton a tantárgy összes óraszámára és a teljesítendő feladatok megegyeznek a nappali tagozatéval
 - b) a levelező tagozatos hallgatókkal dolgozó gyakorlatvezetők feladatai megegyeznek a nappali képzésben résztvevőkével.

Az alábbiakban található a tanító szak szakmai gyakorlatának egyszerűsített tantervi modulja.

TANÍTÓ SZAK SZAKMAI GYAKORLATA											
	félévek										
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.			
Pedagógia megfigyelés - Fókuszban a tanuló és a tanévkezdés			45 (30+15)							2	gyj

- nappali tagozat:
 - 30 óra csoportos gyakorlat: 6x5 óra (4 tanítási óra megfigyelése + 1 óra elemzés)
 - 15 óra egyéni gyakorlat: 2x5 óra megfigyelés délelőtti tanítási órákon + 1x5 óra megfigyelés délutáni foglalkozáson (tanóra, napközi, gyógytestnevelés, fejlesztés, szakkör stb.)
- levelező tagozat:
 - 2x5 óra csoportos gyakorlat pénteken (4 tanítási óra megfigyelése + 1 óra elemzés)
 - 1x5 óra egyéni gyakorlat pénteken (délutáni foglalkozás megfigyelése)

Segítségként alább közöljük a tantárgyleírást.

Tantárgy neve: Pedagógia megfigyelés - Fókuszban a tanuló és a tanévkezdés

A tanóra típusa: **gyakorlat (egyéni/15 ó/ és kiscsoportos / 30 ó) és száma: 45/félév**

Az értékelés módja (kollokvium/gyakorlati jegy/egyéb): **gyakorlati jegy**

A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): **3. félév**

Előtanulmányi feltételek *(ha vannak)*: Pszichológiai megfigyelés - Fókuszban az osztály

Kötelező / választható tantárgy*

Oktatás nyelv (ha nem magyar): **magyar**

Tantárgyleírás

Oktatási cél:

A megfigyelés középpontjában a tanuló áll, tanuló-tanuló, tanuló-pedagógus viszonylatban tanórán és tanórán kívüli tevékenységben. Közvetlen tapasztalatszerzés a pedagógus tanulásirányítási feladatairól.

Elsajátítandó ismeretanyag:

A tanuló biológiai, fiziológiai, szociális szempontú megfigyelése:

- a tanuló szocioökonómiai szempontú megfigyelése
- speciális bánásmód
- az integráció jelenléte
- hátrányos helyzetű és tehetséges gyermek megfigyelése

A tanuló mentális folyamatának megfigyelése:

- a tanulói motiváció és affektivitás jellemzői
- tanulói attitűdök, érdeklődés
- tanulói tevékenységek
- tanulói képességek, tanulási stílus

Interperszonális kapcsolatok megfigyelése:

- társas viselkedés jellemzői különböző helyzetekben és a külső környezeti tényezők figyelembevételével
- tanuló-tanuló viszony

- tanuló-pedagógus viszony

Kialakítandó kompetenciák:

- A megfigyelési szempontok alapján önállóan, tudatosan képes véleményt alkotni.
- Kialakul az a jártassága, mellyel könnyen tud komplex feladatokat megoldani.
- Ismeri a közoktatás irányításáról szóló legfontosabb dokumentumokat.

Az értékelés módszere:

A hallgató a benyújtott szakmai gyakorlati dokumentációja alapján mért teljesítménye szerint kapja meg a záró minősítést: kiválóan megfelelt, megfelelt, nem felelt meg.

Irodalom

Kötelező irodalom:

1. NAT 2012
2. Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára (51/2012. (XII.21.) EMM) rendelet 1. sz. melléklet
3. A gyakorlólé hely iskolai pedagógiai programja
4. Falus Iván: Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp. 2003.

Ajánlott irodalom:

1. Hunyady Györgyné-M. Nádas Mária Pedagógiai tervezés. Comenius Bt., Pécs, 2000. 65-140. p.
2. Kagan: Kooperatív tanulás. Önkonet Kft. Bp. 2001.

Fontosabb technikai és egyéb segédeszközök; rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Útmutató szakmai gyakorlathoz tanító szakos hallgatóknak.

Tantárgy felelős oktatója: Wiersumné Dr. Gyöngyösi Erika

Az oktató által előnyben részesített elérhetőség: email: wiersumne.erika@uni-eszterhazy.hu

A csoportos online kommunikáció módja és helye: email

A tantárgyleírás frissítése: 2017. 08. 23.

2. A GYAKORLAT RENDJE

A tantárgy kiscsoportos gyakorlati részét gyakorlatvezető oktató, az egyéni részt szakvezető irányítja.

A szakmai gyakorlatokra vonatkozó részletes tájékoztatások (időrendi beosztás, helyszínek, a kiscsoportos és az egyéni megfigyelés tartalmi szempontjai, kötelezettségei; az iskola házirendje és viselkedési normái) legkésőbb a kurzus

előkészítő óráján elhangzanak. A teendőket a gyakorlatvezető oktató, az előkészítő órán beszéli meg a hallgatókkal; felelősként a záró minősítést is ő írja be a NEPTUN-rendszerbe.

3. A HALLGATÓK TEENDŐI, KÖTELEZETTSÉGEI

- A gyakorlatokon kötelező a megjelenés az előkészítő órán közölt időpontoknak megfelelően. A jelenlétet a felelős gyakorlatvezető ellenőrzi és dokumentálja.

Megfigyeléseiben, megfigyeléseinek rögzítésében segítséget ad a mellékelt "Szempontsor a pedagógus munkájának megfigyeléséhez". Feljegyzéseit minden óra után írassa alá az órát tartó pedagógussal, ezzel igazolva jelenlétét.

Igazolatlan mulasztás a gyakorlatból történő kizárást eredményez. Késés esetén csak a következő iskolai időegységen (órán, foglalkozáson) vehet részt.

- A gyakorlat pótlására szervezeten, az oktató vezetésével kerül sor egy alkalommal.

- Amennyiben a hallgató nem teljesíti a kurzus követelményeit, nem veheti fel a következő félévben a rá épülő kurzust.

- **A gyakorlaton a hallgató megjelenése, öltözködése, viselkedése feleljen meg az intézmények házirendjének.** Ezt az elvárást a gyakorlatvezető egyetemi oktató az előkészítésen ismerteti, a szakvezető (egyéni) és a gyakorlatvezető egyetemi oktató (csoportos) a szakmai gyakorlati óratömb megkezdése előtt ellenőrzi. Amennyiben a hallgató megjelenése és viselkedése nem az előírásoknak megfelelő, a gyakorlati napon nem vehet részt.

- A megfigyelés alatt maradjon háttérben, ne zavarja a foglalkozást, a tanórát!

- A tantárgyi teendők, egyetemi oktató által meghatározott dokumentumait sorra rendre dolgozza fel és a megszabott eljárásrend szerint nyújtsa be értékelésre.

- A levelezős hallgatók kötelezettségei mindenben megegyeznek a nappali tagozatos hallgatókéval. A szervezésbeli tudnivalókat a Campus tantárgyért felelős oktatója közli.

4. A GYAKORLATVEZETŐK ELADATAI

- A tanegység gyakorlatvezető oktatója (továbbiakban: gyakorlatvezető), a Campus és a gyakorlólhely intézményi előírásainak megfelelően és szükség szerint más gyakorlatvezetőkkel is egyeztetve szervező részese a csoportra vonatkozó (12 fő hallgatói létszám fölött csoportokra bontott) konkrét beosztás (időpontok, osztályok és tantárgyak, egyéb helyszínek és teendők) elkészítésének.

- A tantárgy a gyakorlatvezető egyetemi oktató szervezésében kezdő órával indul és összegző órával zárul.

- A kezdő óra tartalma:

- a) a tanegység tartalmainak, követelményeinek megismertetése,
- b) a hallgatói útmutató legjellemzőbb elemeinek megismertetése,
- c) a gyakorló iskola házirendjének és az ottani jelenléttel kapcsolatos elvárásoknak a megismertetése,
- d) feladtfeldolgozási és értékelési eljárásrend megbeszélése a hallgatókkal,
- e) a szakmai gyakorlatra vonatkozó konkrét beosztás (időpontok, helyszínek) ismertetése/átadása.

- Az összegző óra minimális tartalma:

- a) az egyes részteljesítmények összegzése,
- b) a tanegység záró minősítésének megbeszélése.

- A gyakorlatvezetők a jelenlétről és a részteljesítményekről folyamatos jegyzéket vezetnek.

- A tantárgy egészéért felelős gyakorlatvezető oktató összesítő adminisztrációt végez (jelenlét, rész-eredmények), a záró minősítésről összesítő jegyzéket vezet és feladata a félév végi értékelés, valamint a Neptun-rendszerbe történő bejegyzés is.

- Az igazoltan hiányzók számára a gyakorlatvezető egyetemi oktató egy alkalommal pótlehetőséget biztosít (a szükséges intézményi egyeztetésekkel), erről a lehetőségről az érintett hallgatókat értesíti.

- A gyakorlatvezető ellenőrzi a hallgatók gyakorlati helyszíneknek megfelelő öltözetét, viselkedését, gyerekekkel való kapcsolatát.

- Ha a hallgató megjelenése és viselkedése a gyakorlat megkezdése előtt nem az előírásoknak megfelelő, a gyakorlati napon nem vehet részt, azaz a napi szakmai gyakorlatát el sem kezdheti.

- A gyakorlatvezető a félév során a hallgatók teljesítményeit folyamatosan értékeli, az eredményekről visszajelzést ad.

5. SZEMPONTOK A PEDAGÓGUS MUNKÁJÁNAK MEGFIGYELÉSÉHEZ

EGYÉNI MEGFIGYELÉS

1. Gyűjtsön tapasztalatokat a hallgató a tanév előkészítéséről és az első tanítási hét napjairól. Figyelje meg az első osztályosok beilleszkedését az első héten (a tanulás megkezdését, az ún. szoktatási időszak,

módszerek, eszközök a tanulásra való felkészítésben, a gyerekek kapcsolatának alakulása a tanítóval, társakkal.

2. Kísérje figyelemmel a nevelők tanév eleji munkaszervezési, ügyintézési feladatait.
3. Ismerje meg az iskolai életet: heti rend, napi órarend, iskolai szokásrend, az osztály jellemzői.
4. Kísérje figyelemmel a tanulók és a tanító napi tevékenységét, a tanítót megegyezés szerint segítse a tanulókkal kapcsolatos teendőkben (reggeli étkezés, öltözés az udvari szünetben, játék, munkaszervezési, technikai feladat a tanóra alatt).
5. Teremtsen kapcsolatot a tanulókkal: beszélgessenek velük, kapcsolódjon be a játékaikba, beszélgetésükbe a szünetekben.
6. Készítsen rövid megfigyelést tanulóról, figyelje meg a tevékenységeit és rögzítse **egyéni megfigyelési jegyzőkönyvben** 45 percen (egy tanítási órán) keresztül (mikor, mit csinál, kivel, mivel).
7. Teremtsen kapcsolatot a tanulókkal a szünetekben.
8. Beszélgessenek a tanítóval a tanulóról (ha van rá idő és mód).

Az egyéni megfigyelés jegyzőkönyve

Idő	Megfigyelt viselkedés leírása – mit csinál, mit mond?	Esetleges eszköz(ök)	Esetleges társ(ak)	Megjegyzés
0-5'				
5-10'				
10-15'				
15-20'				
20-25'				
25-30'				
30-35'				
35-40'				
40-45'				

Megfigyeléseit, tapasztalatait 1-8 szempontok szerint rögzítse a hospitálási naplójában és csatolja hozzá a megfigyelés jegyzőkönyvét!

CSOPORTOS MEGFIGYELÉS

Cél: a tanító feladataival való azonosulás, az óraelemzés képességének alapozása. Az iskolai tevékenységrendszer sokszínűségének és folyamatának bemutatása, az iskola és a 6-11 éves korosztály megfigyelése, az elmélet és gyakorlat összefüggéseinek felismerése. A hallgatók legyenek képesek addigi pszichológiai, pedagógiai tanulmányaikkal összevetni a látottakat.

1. Ismerkedés az iskolával

- a. A hospitálás helyszínéül szolgáló iskola tárgyi körülményeinek megfigyelése.
- b. Az osztály tárgyi körülményeinek megfigyelése, mentálhigiénés szempontok érvényesülése.
- c. Az ülésrend segíti-e a tanuló-tanuló és a tanuló-tanító kommunikációját?
- d. Ismerkedés az iskola pedagógiai programjával, házirendjével.
- e. Hagyományok megismerése
- f. Tankönyvcsaládok és taneszközök, informatikai eszköztár feltérképezése.

2. Ismerkedés a megfigyelendő osztály jellemzőivel

- a. Osztálylétszám, fiú-lány arány.
- b. A tanulói létszám változása az évek során.
- c. Tanulási képességek, tanulmányi eredmények.
- d. Problémás tanulók.
- e. Szülők és tanítók kapcsolata.
- f. Osztályszokások, az osztály légköre.

3. A tanulók részvétele a tanítási folyamatban – különböző tanítási órák megfigyelése. Tanórai megfigyeléseit rögzítse az alábbi **csoporthoz tartozó megfigyelési jegyzőkönyv** szempontjai szerint.

A csoportos megfigyelés jegyzőkönyve

Motiváció: Hogyan történik a tanulók motiválása?	
A tanulás: Tanítói és tanulói kérdések, kreativitás ösztönzése, fejlesztése	
Értékelés: Értékelés és önértékelés az órákon	
A tanító nevelési stílusa:	
Pedagógus és a tanulók kapcsolata az osztályban: Jutalom és büntetés, fegyelmezés	
Kooperáció és versengés:	
Konfliktuskezelés, a tanulást zavaró magatartás szabályozása:	
A pedagógus módszertani kultúrája, tervezett és alkalmazott munkaformák:	

Megfigyeléseit, tapasztalatait 1-3 szempontok szerint rögzítse a hospitálási naplójában és csatolja hozzá a csoportos megfigyelés jegyzőkönyvét!

Mindez segítséget és felkészülést jelent a következő félév csoportos tanítási gyakorlatához. Minden bemutatón és óraelemzésen a hallgatónak részt kell vennie.

6. ÉKELÉSI RENDSZER

A minősítés feltétele a gyakorlaton való aktív részvétel, egyéni és csoportos hospitálási napló készítése és valamennyi látott óráról írásos jegyzőkönyv készítése, amely alkalmas a tartalmas elemzésre.

Az értékelés módja: gyakorlati jegy.

JELENLÉTI ÖSSZESÍTŐ (Nappali)

Tantárgy: Pedagógiai megfigyelés – Fókuszban a tanuló és a tanévkezdés a jelenlét jelölése: X hiányzás: -

Sorszám	Név	Alkalmak								
		1. (egyéni) dátum:	2. (egyéni) dátum:	3. (egyéni) dátum:	1. (csop.) dátum:	2. (csop.) dátum:	3. (csop.) dátum:	4. (csop.) dátum:	5. (csop.) dátum:	6. (csop.) dátum:
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										
11.										
12.										

Kelt:

.....
gyakorlatvezető aláírása

JELLENLÉTI ÖSSZESÍTŐ (Levelező)

Tantárgy: Pedagógiai megfigyelés – Fókuszban a tanuló és a tanévkezdés a jelenlét jelölése: X

hiányzás: -

Sorszám	Név	Alkalmak		
		1. (egyéni) dátum:	1. (csop.) dátum:	2. (csop.) dátum:
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				

Kelt:

.....
gyakorlatvezető aláírása

ÉRTÉKELÉSI ÖSSZESÍTŐ (Nappali)

Tantárgy: Pedagógiai megfigyelés – Fókuszban a tanuló és a tanévkezdés

0-8 pont:	elégtelen (1)
9-12 pont:	elégséges (2)
13-16 pont:	közepes (3)
17-18 pont:	jó (4)
19-20 pont:	jeles (5)

Sorszám	Név	Pontszámok								Gyakorlati jegy 1, 2, 3, 4, 5
		1. (egyéni) 1 pont	2. (egyéni) 1 pont	1. (csop.) 3 pont	2. (csop.) 3 pont	3. (csop.) 3 pont	4. (csop.) 3 pont	5. (csop.) 3 pont	6. (csop.) 3 pont	
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										
11.										
12.										

Kelt:

.....
gyakorlatvezető aláírása

ÉRTÉKELÉSI ÖSSZESÍTŐ (Levelező)

Tantárgy: Pedagógiai megfigyelés – Fókuszban a tanuló és a tanévkezdés

0-8 pont:	elégtelen (1)
9-12 pont:	elégséges (2)
13-16 pont:	közepes (3)
17-18 pont:	jó (4)
19-20 pont:	jeles (5)

Sorszám	Név	Pontszámok			Gyakorlati jegy 1, 2, 3, 4, 5
		1. (egyéni) 8 pont	1. (csop.) 6 pont	2. (csop.) 6 pont	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					

Kelt:

.....
gyakorlatvezető aláírása

A Sárospataki II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola csengetési rendje:

1. óra	8 ⁰⁰ -8 ⁴⁵
2. óra	9 ⁰⁰ -9 ⁴⁵
3. óra	10 ⁰⁰ -10 ⁴⁵
4. óra	10 ⁵⁵ -11 ⁴⁰
5. óra	11 ⁵⁰ -12 ³⁵
6. óra	12 ⁴⁰ -13 ²⁵
7. óra	13 ⁴⁵ -14 ³⁰
8. óra	14 ³⁰ -15 ¹⁵
9. óra	15 ¹⁵ -16 ⁰⁰